

ARIES' TA

ARESTA 48

NOVEMBRE-DESEMBRE 2000

2

TEMA DE PORTADA

COSES DE L'ESQUÍ

Neanderthal Pirinaicus

4

ESQUÍ DE FONS

LES CURSES DE WORLFOPPET. LA VASALOPPET

Núria Solé

6

ENTREVISTA A JUANJO GARRA

EQUIP ARESTA

9

ESQUÍ DE MUNTANYA

Dolors Llordés

10

SEAM

ALPS MARÍTIMS

Eduard Albes

11

VIDA DEL CENTRE

APUNTS I COMUNICACIONS

...I EL SOMNI...

PESSEBRE

14

NATURA

MONT-REBEI, RESERVA NATURAL ARA I PEL FUTUR

Toni Costa

15

GEL

GEL. ELS ORÍGENS (V I ÚLTIM)

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé, Guillem Ullastre i Juli Vallory. DISSENY GRÀFIC: Josep Herràndiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@lleida.net. INTERNET: <http://www.lleida.net/clients/cel>. IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números 2.200 ptes. Preu del número 400 ptes. Impres en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTO DE FONS: Galera de l'Aneto - Arxiu Carles Sàez FOTO REQUADRE: Cim de l'Everest - Arxiu Juanjo Garra COL-LABOREN:

AMB AQUESTA ARESTA S'ACABA L'ANY I EL segle XX (sense discussió). Només és una convenció numèrica i comptable, però, com ja vàrem dir a primers d'any, serveix per passar comptes o fer un balanç o un inventari, de la mateixa manera que es pot fer en un comerç o en una indústria qual-sevol. Petit, però l'hem intentat fer de la nostra petita història del CEL.

Aquests últims cent anys han enlluminat els majors desenvolupaments i també els majors perills. A tots nivells i en tots els conceptes. L'home, i la civilització que ha creat, haurà de demostrar en aquest imminent proper segle si els valors ètics han de prevaler sobre la mesquinesa humana. Hi ha l'opunitat si es vol aprofitar.

L'Aresta desitja que s'erradiquin, aquest proper segle XXI, moltes paraules del diccionari com: mi-sèria, xenofòbia, racisme, gana, guerra, explotació, destrucció, enveja, injustícia, delictes, presó, brutícia, repressió, terrorisme, armament, cobdícia, diners... i tots els seus sinònims.

L'Aresta desitjaria un diccionari més petit, on les paraules com estimació, generositat, comprensió, treball, humilitat, dedicació, natura, solidaritat... i tantes altres que, en ser objecte d'exercici i pràctica generalitzada, fessin obsoleta la paraula caritat per innecessària.

El món es mereix un món millor. Treballem-hi, encara que només sigui des del CEL, estimant, defensant i gaudint de la natura amb totes les companyes i els companys (això fóra una bona globalització, o no?).

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Institució Pública de la Universitat de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Coses de l'esquí

Ara, tothom presumeix de la neu, i els anys en que n'hi ha menys, fins i tot, volen declarar zona catastròfica les valls properes a les estacions d'esquí. Ja ningú s'enrecorda de les malediccions pallaresses i araneses ocasionades per les nevades. Ara, ja gairebé ningú s'enrecorda del vertader sentit del "així nevi fins que les gallines piquin els estels", que era un veritable renec, dit en els moments de màxima desesperació, enfadament i crispació personal. I allò que abans era una maledicció divina, ocasionada pels pecats mortals dels humans, avui s'ha convertit en l'esperança d'una bona temporada i d'un futur esplendorós. Actualment no estem acostumats a fer sortir, en processó, al "Sant Crist gros" quan no ens agrada el temps que fa, ja que només donem la culpa, i reneguem, del Rodríguez Picó, i ara s'ha canviat el de la Creu pels canyons de neu artificial. Hi ha canyons de neu de tot tipus: d'alta o de baixa pressió, d' 1,80 o de 4 m, d'una sola sortida o múltiples pitorros, etc. L'únic que els agermana, és la seva capacitat de contaminació que tenen a causa de les minúscules partícules plàstiques necessàries per convertir les gotes i el vapor d'aigua en volves de neu. Per les nostres terres, els homes van començar a fer anar els esquís fa relativament poc temps, just fa uns 100 anys. A les latituds nòrdiques, sembla ser que a la prehistòria, ja els feien servir. De fet, hi ha pintures rupestres on es veuen homes amb una espècie d'esquís als peus. Com sempre, els francesos ens porten la davantera, i dins del nostre país, els barcelonins van ser els avantguardistes de l'esquí.

Als Pirineus, tot just a primers de segle, es van començar a veure esquís, i els iniciadors van ser estrangers provinents dels països nòrdics o de l'arc alpi, afincats a Barcelona. Fou l'any 1906 quan es va fundar la secció d'esports de muntanya del CEC, predecessor de les actuals seccions d'esquí en les seves diverses modalitats. Sembla ser que el primer campionat d'esquí es va celebrar als Rasos de Peguera l'any 1908. El primer campionat en sèrio, va ser la "Primera Setmana d'Esports d'Hivern" a Ribes de Freser, del 29 de gener al 5 de febrer de 1911, i en el comitè d'Honor hi havia el president del Centre Excursionista de Lleida ... allò sí que era un PRESIDENT, ja que tenia clar que s'havia de recolzar la competició i les curses d'esquí de muntanya.

En una de les primeres carreres d'esquí, un descens per parelles (anaven agafats de braç) celebrada a les pistes de la Falgosa, a Ribes de Freser, els guanyadors van trigar 5 segons, i els darrers, més de 2 minuts. Ja ens podem imaginar quin descens i quin nivell.

Pujant a l'Allalinhorn (Alps any 1999)

Ja fa dies, en aquesta revista vaig manifestar el meu parer sobre si abans nevava més o menys que ara, però cal tenir en compte que abans, anaven fins allà on hi havia neu, fos on fos (Rasos de Peguera o el Matagalls, o el Taga, o Ribes de Freser, o La Molina, o etc) i amb un bon pegat de neu ja en tenien prou per fer el Campionat de Catalunya. En canvi, avui en dia, cal planificar amb mig any de temps, el lloc i el dia precís, i si no hi ha neu, doncs la culpa és de l'ozono, o del fum dels cotxes, o de l'home del temps, o etc.

El primer curs oficial d'esquí, el van donar uns barcelonins socis del CEC als aranesos, a primers del segle XX, l'any 1919. I no sols els van donar el curs, sinó també un munt de parells d'esquís, bastons i botes d'esquiar. Aquest curs el va subvencionar la Mancomunitat de Catalunya. La primera travessia d'allò que ara anomenem esquí de muntanya la van fer des de Núria a La Molina, passant pel cim del Puigmal, el dia 1 de gener de 1920, i que va esdevenir una clàssica.

Al pla de Lleida, i va haver un intent iniciàtic no reïxit, per manca de neu posterior, a finals del mes de febrer de 1944. Va ser quan la famosa nevada "dels sis pams", quan certs pagesos van quedar aïllats als "massos" i, per poder anar a la granja o a la bassa a buscar aigua, utilitzaven dues planxes de ferro que anaven posant una davant de l'altra, com si fossin unes raquetes enormes. Diuen que pels voltants de l'actual desembocadura del riu Ondara, fins i tot volien fer-hi una cursa: des del poble fins el cementiri. I com que la neu va tornar a desaparèixer de la nostra terra domèstica, i ja no l'hem vist mai més tan a prop ni tan abundosa, no ha quedat altre remei que agafar

l'autocar per pujar cap al Pirineu i copiar dels estrangers. Al principi de tot, els mateixos esquís servien per pujar, baixar, planejar i caminar. Actualment distingim diverses maneres d'esquiar: alpí o de pista, de fons, de muntanya, amb 2 esquís, amb un de sol o amb taula surf o snowboard. I si hom pressumeix de saber esquiar, té diversos tipus d'esquís per anar a pista: que si descens, slalom, carving, de couloir, etc. Mentrestant, els que presumeixen del "fons", es passen tot el dia observant la temperatura de la neu i aplicant tot tipus de ceres diferents als esquís, amb escates o sense. I els de muntanya, a més a més dels esquís normals d'excursió i dels lleugers de cursa, tenen pells de foca per cada tipus de neu: que si sintètica, mohair, pèl curt o llarg, que llisqui o que arrapi, etc. I qui no sap esquiar, o bé qui té por de fer-ho, quan vol xafar neu, ho fa amb raquetes de neu. Sembla ser que els carters aranesos ja feien servir les raquetes de neu a finals de segle passat per travessar el Port Pallars, mentre que els carters pallaressos també se'n servien per passar pel Port de Pedres Blanques (un "bona cuina" a qui endevini on són aquests ports). De neu, n'hi ha de tot tipus, segons si la manipulem o la deixem fer. Quan la manipulem, via retracks, hi ha la trepitjada, o la dura com el vidre, o la pasta tipus sal o la xopa neu remullada prefusió. Però, a causa del marketing pistero, la semàntica utilitzada les redueix a "pols" o "primavera" (que engloba la dura, la pasta salina i la xopa). Hi ha estacions que només en tenen, quan en tenen, de pols i prou. I quan s'acosta la setmana santa, tot i que no en tinguin, també diuen que en tenen de "pols". Clar que llavors no aclareixen si es refereixen a la neu, o a la pols dels camins o a com queden fets els esquís després de passejar-s'hi. I quan la neu no ha estat manipulada, aleshores, aquesta es manifesta en tota la seva plenitud: pols freda, ventada, crosta, primavera, molla, dura, vidre, pasta, poca, etc. I els que no hem anat mai al Canadà, diem que allí hi ha la millor neu del món. Els que hi han anat, diuen que ves..., com a tot arreu, que també coneixen la crosta, la ventada, la poca, el vidre, la pasta fastigosa, etc.

Les estacions de esquí, no són pas totes iguals, ni estan orientades als mateixos clients, ja que n'hi ha per a les famílies, pels aprenents o debutants, pels rústics autèntics, pels col·legis de nens valencians, pels estalviadors, pels que només volen esquiar, pels que volen presumir i explicar amb qui es van trobar... Fins i tot, n'hi ha que només serveixen per destrossar una vall. En un principi, hi havia dos criteris per situar i construir una estació d'esquí: el de la quantitat, gruix i persistència de neu que hi sol haver, i el del pastor (... en aquella muntanya no hi poden entrar les ovelles en tot l'hivern.). Clar que les del

Axiu: Carles Sáez

Cap al Sarraera (any 1996)

pastor ja han tancat fa temps. Ara el criteri que es fa servir, ve determinat pel diferencial (plus-vàlua) que hi pot haver en el preu dels prats adjacents.

Hi ha el pretext que es fa servir per construir una estació d'esquí, aquell que diu "... ho fem per salvar la vall", que no l'he entès mai. Oi que es pot considerar que "salvar una vall" vol dir conservar les tradicions mil·lenàries (idioma, dialecte, gent, costums, indústria tradicional, ramats, paisatges, camins, usos del territori, prats, bordes ...)? Doncs veig que les valls que han construït una estació d'esquí que funciona, ja quasi han perdut el dialecte, els fills han marxat a la ciutat, hi ha anat un munt de gent de fora a recolonitzar-la, s'han perdut els costums, han desaparegut les indústries tradicionals, ja quasi no queden ramats ni bestiar, han transformat indecentment el paisatge, els camins s'han convertit en carreteres plenes de desmuntats descarnats i parets rocoses barrinades, els prats s'han convertit en urbanitzacions i carrers plens de blocs d'apartaments, la fusta del bosc s'ha transformat en bigues i baranes de les cases, i les bordes en xalets de luxe.

Qui vulgui ampliar els seus coneixements sobre la història de l'esquí a les nostres terres, pot consultar el meravellós llibre "Esports de Neu a Catalunya", de Margarida Cardona i Lluís Dupré editat pel CEC l'any 1985, i que encara es pot trobar, baratet, a les llibreries d'ocasió (Baratària, Totem, etc), i el llibre "Carnet d'un esquiador" (aquell que referint-se a l'hivern de 1930, escriu "després d'uns quants hiverns sense neu...") d'en Josep Maria Guilera, editat per Llib. Catalònia l'any 1931, ja no tan baratet.

Neanderthal Pirenaicus

Les curses de la Worldloppet. La Vasaloppet

Feia anys que sentíem parlar d'aquesta cursa com la més important de les que integren el circuit de la Worldloppet, tant pel nombre de participants com per la distància, i teníem ganes de poder prendre-hi part alguna vegada. Per això quan se'ns va oferir la possibilitat d'afegir-nos, com altres cops, al grup del CEC per anar-hi l'any 2000, no vàrem dubtar gens. Quan el 26 de febrer ens trobàvem tot el grup a l'aeroport de Barcelona feia, si no ho recordo malament, més de 6 mesos que ens havíem inscrit: el Josep a la Vasaloppet, de 90 quilòmetres i jo a la Kortvasan, de 30 quilòmetres. Per tots dos era una incògnita com aniria l'experiència, diverses circumstàncies havien fet que la preparació no fos l'adient ni tampoc suficient però... ja ho veuríem !!

Arribem a Estocolm a la tarda i disposem d'un dia i mig per fer turisme. La ciutat està assentada sobre 14 illes just on es troben el Mar Bàltic i el llac Mälaren i això li dona un encant especial, hi ha aigua per tot arreu. Fent cas a la Mercè visitem l'Ajuntament i el VasaMuseet, on hi ha el famós vaixell que es va enfonsar l'any 1628, el mateix dia de la seva botadura, i que va ser recuperat l'any 1961, i ens dediquem a passejar per Gamla Stan, el barri vell. Observem que al voltant del Palau Reial estan fent un circuit de fons i ens assabentem que el dia 28 hi ha una prova esprint de la Copa del Món. Llàstima, no la veurem, ja que és el dia que ens traslladem a Mora.

Mora es troba a la regió de Dalarna, a uns 400 quilòmetres al nord-oest d'Estocolm. Així que sortim d'Estocolm comprovem que les informacions que ja teníem sobre la poca neu són certes. Esperava veure Suècia tota blanca i el color predominant és el marró. Tots ens preguntem el mateix: hi haurà neu suficient per fer les curses? Arribem a Mora a primera hora de la tarda i ja notem l'ambient d'esquí: hi ha curses gairebé tota la setmana. Ens instal·lem a Orsa, a uns 15 quilòmetres de Mora, la meitat del grup a l'hotel "Kungshaga" i l'altra meitat en una casa que bategem com "la vaqueria", si bé les menjades les farem tots junts a l'hotel. Els que ja hi havien estat ens ensenyen la col·lecció particular de vi de Rioja del Sr. Joaquin, propietari de l'hotel: 3 botelles amb un etiquetatge especial, una del Tejero, una del Franco i una de l'Aznar. Això junt amb un ós dissecat que es troba al peu de les escales, fan que la primera impressió no es pugui esborrar fàcilment. El Sr. Joaquin, que parla castellà, ens informa dels horaris d'esmorzar i sopar i d'algunes normes de la casa i tinc la sensació de trobar-me en un internat. Com que ens veu preocupats per la poca neu també ens llegeix les prediccions que anuncien que nevarà el diven-

Arlui: Josep Balagueró

La Núria a l'arribada de la Kortvasan.

dres. Bé, els que correran la VASA, si es compleix la predicció, tindran sort. Els de la Kortvasan ja ens ho trobarem.

1 DE MARÇ- KORTVASAN

Hi participem: el Josep Aragonés, el Lluís, la Rosa, La Montse, la Núria Puigpelat, el Josep Nonell, la Rosor i jo. El Josep i l'Eugeni ens acompanyen, a més de fer de xofers volen fer fotos i filmar. Arribem a Oxberg amb temps suficient. No fa gens de fred. Els aparcaments són una barreja entre pista de gel i piscina i mentres intento arribar al lloc de sortida assignat sense mullar-me massa els peus, penso que les condicions de la neu són com a casa nostra als mesos de març i abril. La cera recomanada és universal de tub.

El recorregut és molt pla i les poques baixades que hi ha no es poden aprofitar tal com està la neu. Veig que la gent s'ho pren amb calma, és una festa, i no els importa parar uns minuts a saludar la família i a prendre una tassa de té de l'avituallament particular que aquesta ha muntat. Sento soroll de telèfons, deu ser el nou costum, esquiar i parlar pel mòbil. A mitja cursa, a Hökberg, em trobo el Josep i l'Eugeni que m'informen d'on són els altres. Van passant els quilòmetres (els indiquen tots) i finalment entro a Mora amb els peus més mullats que si hagués anat a xafar tolls. Quan ens reunim tot el grup comentem la cursa però sobretot pensem en els que han d'esquiar diumenge, si tot el recorregut és amb aquesta neu, fer 90 quilòmetres pot ser molt dur.

5 DE MARÇ. LA VASALOPPET

S'atansa el dia i els nervis es comencen a notar. A la tertúlia de després de sopar només es parla de la cursa i s'assetja a preguntes els qui l'han fet altre cop. Fins i tot als que no hem de participar se'ns encomanen els nervis. La Vasaloppet transcorre entre Berga (Sälen) i Mora. L'any 1922 es va fer la primera cursa amb 119 participants. Ara n'hi ha aproximadament 15.000. Es surt a les 8 del matí i hi ha un màxim de 12 hores per acabar-la. És una festa per tots els llocs per on passa. Llegim i rellegim les instruccions per aquell dia. Tot plegat fa molt respecte. El divendres fa la nevada anunciada i això anima el grup, ara només cal que faci fred perquè es geli la traça. Cal començar a preparar els esquís. Però primer s'ha d'anar a la botiga de l'Intersport de Mora on no hi cap ni una agulla, ja que les diferents cases de ceres faciliten per escrit la fórmula màgica per diumenge: base + 2 capes de cera freda + 2 capes de cera calenta + 2 de cera freda. Ja tenen feina !!.Pel desplaçament fins a Berga no cal patir. El Joaquin els ha buscat lloc a l'autocar d'uns alemanys que s'estan al mateix hotel, només hi ha una pega, marxaran a les 4 de la matinada. Això vol dir esmorzar a partir de les 3. Hi participen: l'Elena, el Francesc, el Toni, la Vito, el Josep Maria, la Rosor, el Josep Aragonés, l'Imma, el Carlos i la Jose, el Timo i el Josep. Es posen en marxa a l'hora prevista i el Lluís, l'Eugeni i jo marxem a dos quarts de sis per anar a veure la sortida i després seguir tota la cursa.. Arribem amb el temps just, ja que en els últims quilòmetres hem trobat caravana. L'ambient és impressionant, no havia vist amit tant gent junta esquiant. La temperatura també està bé, 7 sota zero, però fa sol, tindran un bon dia

Fem la primera parada a Mångbodarna, a 24 Km de la sortida. El control de pas es tanca a les 11'45. L'Arnau m'explica que al primer tram es fa molt embús i molta gent arriba aquí fora de control. Els veiem passar a tots però a la Rosor la fan plegar, per un minut!!.. A l'acabar tots ens explicaran el mateix, el primer quilòmetre els ha costat entre 25 i 40 minuts i no tenien clar si arribarien a temps. Seguim per una carretera que transcorre paral·lela a la cursa i que ens permet veure la gent des del cotxe. Arribem a Evertsberg, a 42 km.de l'arribada, el Timo i el Josep, fan com els del país, es paren a fer la xerrada. Els veig molt animats. Saben que tenen temps suficient. Següent parada, Oxberg, els queden 30 Km. Quan els veiem atansar-se comencem a cridar, la gent del país ens miren amb cara de sorpresa, ells no fan

Part del grup de la Vasaloppet, a Evertsberg.

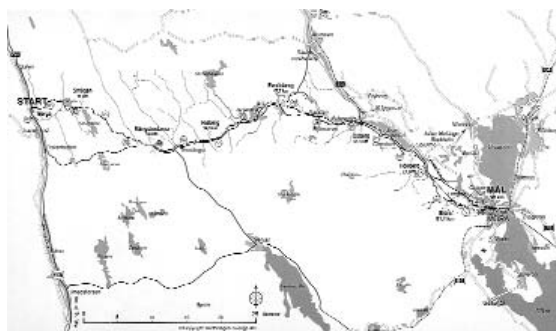
Arxiu: Josep Balaguero

tan escàndol. Observo el mateix que el dia de la Kortvasan cal parlar pel mòbil per informar, ves a saber qui, d'on estàs i el que fas. Després de comprovar que estan molt animats anem directes a l'arribada on trobem la Montse, la Rosa, la Mercè, el Josep Nonell i la Núria Puigpelat que han aprofitat el matí per esquiar a Grönklitt. Fa un fred que pela, són les 6 de la tarda i diuen que ja estem a 8 sota zero. Ens assabentem que el Josep Maria ha plegat a Evertsberg, però la resta arriba tota. Els felicitem efusivament. El Josep m'explica que els darrers quilòmetres els ha fet sense llum de dia, però el circuit estava il·luminat amb teies.

Ara cap a l'hotel, demà a quarts de sis del matí marxem cap a Estocolm i a la tarda ja serem a casa, El Sr. Joaquin ens té preparada una darrera sorpresa: el preu de les cerveses que hem pres cada nit sopant, 6 cerveses el Josep i 6 jo, 12.000 ptes.

Ara ja cal pensar en la propera sortida: JIZERSKÀ PADE-SÁTKA a Liberec (Txèquia).

Núria Solé

Entrevista a Juanjo Garra

Després de l'últim i important èxit del nostre company i soci Juanjo Garra, l'Aresta no podia ser-hi indiferent, i hem abusat un cop més d'ell, demanant-li aquesta entrevista que us oferim, on li demanem resposta a qüestions generals de la vida, i altres més concretes, relatives a l'Everest.

Primera part (test de personalitat)

I tu, de què vas?

Vaig de persona, crec que l'important en aquesta vida és ser persona i ser feliç. I aquest considero que és el punt de partida per fer tot allò en què tu creus. Sobretot ser inter-actiu amb la vida i no quedar-se sentat al sofà.

T'apuntes a un bombardeig o tens miraments?

Sens dubte, m'apunto a un bombardeig, per la meva inquietud o necessitat de participar, de respirar, de viure sommis, quimeres, il·lusions... d'estar al "Filo de lo imposible" si convé...

Tu que has vist món, queda quelcom sense urbanitzar?

Suposo que aquesta pregunta la fas per deformació professional... El que veig és que, quan anem pel món, semblen procedents del "turistant", i si queda alguna cosa per urbanitzar, els "urbanites" ho estem colonitzant, a tot arreu sempre hi ha algú o alguna normativa per normativitzar-ho...

Et retirars amb les xancles posades?

Jo, quan he sabut que en Carlos Soria va aprendre a fer moltes coses a partir dels 60 anys, com escalar en gel, he pensat: quin pájaro! Però quan l'he conegut, en una expedició al Manaslu, m'ha donat moltes lliçons en veure'l actuar davant de les situacions i de la vida. Penso que la vida té etapes, i ens hi hem d'adaptar. Per tant quan m'arribi l'hora, serà fent coses, això sí, adaptat...

I quantes en tens de... ?

Com és una pregunta femenina, et diré que moltes...

Cal molt endoll per tot aquest treball?

El que cal és que la gent es contagi amb les teves coses, i que, encara que inicialment et considerin un "faltat", entenguin, a partir de la teva trajectòria, que tot això forma una part molt important de la teva vida. L'únic endoll que tinc és treballar on treballo i que la gent que mana són molt comprensius amb les meves cabòries. Això és una sort. Però la sort no es troba en una cantonada, s'ha de buscar. T'has de mullar, cremar, i fins i tot sacrificar algun dit per guanyar-te la credibilitat.

Peu de foto

Axiu: Josep Balaguero

"Què "monte"... t'ha donat més satisfaccions?

Ja, ja!..., com va dir el Pané, millor que ens dediquem al de casa.... Fora conya, i com a cosa curiosa, mai no vaig somiar en pujar l'Everest, entre d'altres coses, perquè és molt car. Ara estic llegit el parell de llibres que tinc a casa sobre l'Everest, cosa que no havia fet mai. De muntanyes, però, n'hi ha moltes. El Fitz Roi, maquíssima, l'Anapurna... i és una llàstima que es valori tant l'Everest. Potser perquè és la muntanya que tots coneixem de l'escola, per ser la més alta. Però de maques en són totes les que he fet i les que encara he de fer...

Segona part (l'aventura)

Perquè no ens fas cinc cèntims (millor dit, vint duros) de la teva experiència a l'Everest...

Això m'agradaria fer-ho mitjançant un audiovisual, ja sigui el video que vàrem filmar, encara pendent de producció, o amb una projecció de diapositives, perquè les imatges ajuden a entendre i a explicar les situacions que, malgrat tot, per a mi ja són un passat.

Quan vas trepitjar el cim, segurament vas tenir el desig immediat d'estar abaix, no?

Per a mi no es trepitja el cim fins a l'arribada al camp base, i intento posar tot el meu cap pensant en això, perquè les errades no es perdonen. Nosaltres vàrem tardar tres dies en arribar a baix. Les estadístiques diuen que és en les baixades quan suc-

ceeixent més accidents. El motiu evident és l'esgotament i no haver reservat forces o no posar-hi tota l'atenció. Has fet el cim quan has tornat.

Podries descriure la vall del "Silencio" en poques paraules?

En dues paraules: IM-PRESSIONANT, una cutrada, perquè és un trenca cames pels nombrosos puja-baixa que hi ha, i per la calor que hi fa (quan no hi ha rufa) que et fa sentir estar al desert.

Quina vista es veu des del coll sud?

Per a nosaltres cap, perquè feia tempesta i bufava el Jet string, i ens vam passar tota l'estona dins de les tendes. Sí, però, que les vistes les vam veure en baixar del cim, a l'anomenat balcó, a uns 8400 m d'alçada. Encara que unes altres coses, no em van permetre d'estar massa per les vistes, com per exemple, el fet d'haver de passar tres nits al coll sud, intentant dormir sense sac...

Sí, però tu ja tens una experiència sense guà...

Sí, però això del sac va ser molt dur. En arribar els sherpes, molt fotuts, i veure que s'havien confós de càrrega, em vaig quedar amb cara de moniato..., però vaig decidir que jo, d'allí, no me'n mouria.

Tu creus que els sherpes estan realment preparats per fer d'alpinistes?

Hi ha pocs sherpes que siguin bons com a alpinistes. Una altra cosa és que són molt útils i forts per carregar l'equip, però en molts casos he vist carències tècniques, i pujar a l'Everest no és cap ruqueria. S'hi han quedat moltes persones allà dalt... Encara que al camp base vaig enterar-me que hi ha una ONG austríaca que es dedica a la formació dels sherpes com a alpinistes. Per cert, hi havia un grup en pràctiques amb dos instructors d'aquesta entitat, a qui vaig fer una entrevista i una mena de reportatge. Els sherpes em van assabentar del desig de fer quelcom més que portar càrregues, volen ajudar a obrir

noves vies, volen ser tècnicament bons muntanyencs. Són conscients de que molts accidents que tenen, passen per pujar de qualsevol manera... De totes maneres, a l'Everest s'hi han mort bastants més alpinistes que sherpes.

S'hi troben emprentes de l'obra social impulsada per en Hilari?

No tan sols d'en Hilari, sinó que, avui dia, com que una manera de rentar la consciència del món occidental és fer "obra social", hi ha molta gent jove que, al no creure en les clàssiques i antigues lluites de classe, aboquen les seves motivacions en participar en ONG o altres entitats amb funcions socials, i el Nepal no és una excepció. Precisament vaig trobar a la Magda Nos. Viu als Estats Units, on ha recaptat diners per la construcció d'una escola en la zona del Manaslu. I el precursor i impulsor de tot això al Nepal va ser Sir Edmund Hilari. Però no hem de perdre tampoc de vista que hi ha molta gent treballant de forma altruista en països del tercer món, i que no és massa conscient que es finança pels seus governs d'origen, amb la intenció política d'obtenir contraprestacions futures, o bé per influir estratègicament en l'economia d'aquells països suposadament beneficiats. Ara el que veig és que això de l'ajut s'està professionalitzant massa i massa sospitosament.

I el tema de les deixalles cap a casa?

Per aquest tema et fan pagar un permís o fiança ecològica, 4000 dolars, que et retornen quan retornes les teves deixalles, per la qual cosa et fan declarar abans el contingut del teu equip. Això està molt bé, encara que hi ha gent que no ho declara tot, sota el perill de rebre una bona clatellada si el pesquen, donat que hi ha una agència estatal encomanada de comprobar-ho mitjançant inspeccions al camp base. De tota manera ara hi ha una major consciència ecològica. També caldria parlar de les expedicions de neteja. Em pensava que l'Everest estaria molt brut, i no ho està tant.

Amics de l'Aventura

Vas tenir una llagrimeta, allà dalt, pels companys del Centre?

Els meus primers pensaments van ser per l'Assumpta i deprés pels meus pares i pel meu germà. Pel meu pare que m'ha faltat de fa tants anys i sobretot per la meua mare que va saber tirar tota la família endavant amb moltes dificultats i pocs mitjans. Més tard vaig pensar en tot i en tothom, en les alegries i en les decepcions que he tingut amb el Centre, perquè hi ha hagut de tot.

Quina impressió en vares treure en integrar-te en l'expedició andalusa?

Molt positiva. Però he d'afegir que l'altre dia pensava en la quantitat de gent diferent que m'han acompanyat d'expedició, i és molta, i variada. Que jo recorda només he repetit amb el Jordi Farré, i em surten més de trenta persones diferents. Per tant he après que en aquestes circumstàncies s'ha de ser molt tolerant, ja que les condicions extremes ho imposen. Concretament amb els andalusos molt bé, he de trencar una llança per la seva competència tècnica i capacitat organitzativa. Han sabut gestionar molt bé l'expedició, hem rigut molt i hem treballat també molt. Han estat molt operatius i estic molt satisfet d'haver actuat amb ells. En aquesta expedició jo estava molt tranquil, al no ser el cap, ja que t'estalvies moltes discussions i decisions dures, i no et desgastes tant. Jo no hagués volgut estar a la pell del Lolo en el moment de triar la gent per fer cim, un dels moments més emotius. Érem 6 persones al coll sud, i per circumstàncies logístiques només en podien pujar tres. En Lolo, Manuel González, havia de decidir la millor combinació. En Manuel Salazar, un alpinista i persona boníssima, va renunciar, al veure millor als demés. Llavors Lolo va escollir a Ivan Jara, per la seva joventut i potència física, i a mi per la meua major experiència i perquè, suposo, volia imatges de l'escalada. Els altres companys, Santiago Millán i Fernando Fernández, ho van haver d'acceptar amb molta resignació. Trobo que prendre aquesta decisió, amb independència del caràcter andalús de l'expedició, diu molt sobre la capacitat i personalitat d'en Lolo.

Tercera part (per acabar...)

Com veus la dualitat alpinisme-esport?, veus la possibilitat que l'alpinisme sigui considerat un esport com els altres, a nivell oficial, ja sigui per rebre ajuts, subvencions o altres coses...

Avui, la situació oficial respecte l'alpinisme és de vergonya, però malgrat això, s'aconsegueix fer coses per les ganes personals de gaudir-ne. El que passa és que tot el que envolta la

Arxiu: Josep Balagueró

Peu de foto

muntanya s'està semblant més al que passa amb tot, s'està convertint en una cosa competitiva i va perdent el seu caràcter romàntic i social. Abans les marxes es feien caminant, i ara s'han convertit en curses. Això fa que cada cop menys gent hi participi, a l'estar reservat als atletes. Abans en una cursa d'esquí de muntanya hi participava molta gent del Centre, ara ja només hi van quatre o cinc...

És cert. Ara a les curses d'esquí no s'hi pot anarsense un nivell molt alt, ja que si vas de normal no passes el primer tall...

Retornant al tema de la desconsideració de l'alpinisme com a esport, només cal comparar-lo amb qualsevol altre, per exemple, a les curses ciclistes. La intendència que es prepara inclou des de servei de massatgistes, tendes d'estada, serveis assistencials... en canvi als esports de muntanya, molts cops es fan esforços molt superiors, i no es valora. Crec que l'esforç per publicitar l'alpinisme, ha de beneficiar la seva consideració, i així assolir un nivell de tractament similar al d'altres esports... i és que, com en tot, en l'alpinisme no podem viure d'esquena al que passa.

Gràcies Juanjo, fins una altra

Mont-rebei, reserva natural ara i pel futur

El 15 de març del 1998 es presentà públicament i es posà en marxa la Fundació Territori i Paisatge, entitat que s'havia estat gestant durant un llarg període de temps (formalment, des del gener del 1995) i que es va constituir de forma definitiva el 18 de desembre del 1997.

La Fundació Territori i Paisatge és una entitat que es nodreix dels fons de l'obra social de Caixa Catalunya i té com a objectius principals col·laborar en la conservació del patrimoni natural i del paisatge així com conscienciar la població de la necessitat de protegir el medi. Les línies bàsiques d'actuació de la Fundació són tres: per una banda, adquirir parts de territori que representin ambients naturals ben conservats per gestionar-los posteriorment amb la col·laboració d'entitats conservacionistes, d'altres organitzacions no governamentals i de les administracions públiques, per l'altra, fer una tasca d'educació continuada, tant en la població infantil i juvenil com en l'adult, a fi d'incorporar en la nostra societat els valors ambientals; i, finalment, col·laborar en els projectes de conservació de la natura que entitats del país desenvolupen. En aquest sentit la Fundació va adquirir, el mes de juny de 1999, una finca al Congost de Mont-rebei de 598,7 ha. Té una forma irregular i allargada, situada al vessant nord de la serra, i al marge esquerra de la Noguera Ribagorçana.

Valors naturals i paisatgístics de la reserva de Mont-rebei

Són prou coneguts per la majoria d'excursionistes els valors naturals i paisatgístics d'aquesta zona, destacant per la seva espectacularitat i gran bellesa les parets del propi congost. Pel que fa a les comunitats vegetals destaquen les rouredes singulars com les de l'Obaga Gran; els carrascars a les zones més solanes; els alzinars litorals amb el seu gran interès biogeogràfic, per tractar-se de testimonis d'antigues èpoques climàtiques i que es troben a la zona del congost i final del barranc de la Maçana; les boixedes i la pròpia vegetació de carena a les parts culminants de la serra, destacant les brolles d'eriçó —o coixinets de monja— i els prats de sudorn, sense oblidar les interessants comunitats de cingleres amb algunes espècies endèmiques com la *petrocotis monsticina*. En conjunt, s'ha de destacar la diversitat i la qualitat de les comunitats vegetals, afavorides pel fort gradient altitudinal, els canvis de vessant i el fet de trobar-nos en una zona de transició entre la plana i el prepirineu exterior. Tanmateix, aquestes comunitats acullen una nogensmenys interessant fauna associada, afavorida per ser una zona poc freqüentada —tret del camí del congost— amb un interior amb profunds barrancs, a més de tractar-se del límit de distribució de diverses espècies com la gralla de bec groc (*Pyrrhocorax gra-*

culus). Però, segurament, el grup més conegut i emblemàtic són els rapinyaires rupícoles on destaquen, el trencau (Gypaetus barbatus), el voltor (*Gyps fulvus*), l'aguila daurada (*Aquila chrysaetos*), l'aufrany (*Neophron penopterus*), etc.

Objectius i estratègies de gestió de la reserva de Mont-rebei

La gestió dels espais de la FTP es basa en l'elaboració, per cadascun d'ells, d'un Pla de Gestió que descriu els elements i valors naturals de l'espai, defineix uns objectius de conservació, unes estratègies de gestió i uns projectes a realitzar. En el cas de la Reserva de Mont-rebei, IPCENA va rebre l'encàrrec per realitzar aquest Pla de Gestió que, finalment s'ha acabat d'enllestir el passat més d'abril. Evidentment, el Pla de Gestió estableix com a objectius fonamentals els de conservació i millora de les diferents comunitats naturals presents, que en la majoria dels casos ja es troben en bon estat i en un procés de maduració, després d'antics aprofitaments forestals lligats al carboneig. Tanmateix, es promou la necessitat de continuar les activitats tradicionals com la pastura en determinades zones per tal de mantenir la màxima diversificació d'hàbitats, recuperar alguns antics conreus així com, varietats de fruiters autòctones del Montsec. D'altra banda cal assegurar la tranquil·litat de les poblacions faunístiques, especialment d'aquelles més amenaçades, amb mesures com la prohibició de la caça i la regulació de l'escalada. També es preveuen realitzar estudis i seguiments de les comunitats vegetals així com de les poblacions faunístiques, en col·laboració amb diferents departaments d'Universitat. Uns altres objectius fan referència a l'ordenació de l'ús públic per tal d'afavorir les condicions en què es realitza la visita a la reserva, la informació als visitants i que aquests generin la mínima afecció a la reserva. Esdevenint, en aquest cas, un objectiu fonamental els projectes lligats a l'educació ambiental, la senyalització i manteniment dels camins de muntanya i la limitació del trànsit motoritzat fins a una zona propera a l'embassament, on es preveu un petit aparcament i un punt d'informació. La gestió cercarà en tot moment la complicitat de la població local i la participació de diferents associacions, col·lectius i persones interessades en la conservació dels extraordinaris valors naturals que la zona atresora i, alhora, promourà un ús públic de la reserva que es basarà en el respecte a l'entorn i que aquest esdevingui un instrument d'educació ambiental.

Toni Costa

Tècnic d'IPCENA i coordinador del Pla de Gestió de la reserva de Mont-rebei per a la FTP

Alps marítims, vall de Varaita

La vall de Varaita està situada entre la frontera francesa i la italiana, més concretament a la part d'Itàlia. Es pot creuar la frontera pel nord, pels ports de Maddalena (coll de Larche), per la part de la Provença o també pel sud (coll de la Tenda). Un cop travessada la frontera, cal arribar a la població més important de la zona, Cuneo, restant encara uns 40 km per arribar a la vall de Varaita. El gener de 2000, hi vaig estar uns dies. És un lloc que ofereix grans possibilitats alpinístiques, especialment per practicar les cascades amb glaç, que els italians anomenen cascades di ghiaccio. Una referència important dels Alps Marítims és el nom de Gian Carlo Grassi, il maestro di ghiaccio, alpinista italià malauradament desaparegut. Gran part dels itineraris glaciars, com moltes cascades de les valls del Piemonte, porten el seu nom.

Es pot també pujar al Monte Viso, de 3.841 m, el punt més alt del Piemonte. L'ascensió es fa per la part nord, Couloir Coolidge, per la vall del Po fins a Piano del Re, des del refugi Vivac C. Villalta (2.850 m). La primera ascensió la va realitzar W.A.B. Coolidge, Cristian Almer, júnior, el 28 de juliol de 1881. La dificultat és de III-AD+, i el desnivell de 1.000 m

Cap a finals de gener vaig escalar la cascada de Martinet, amb el guia Pierpaolo.

He fet una referència de les cascades amb glaç de la vall de Varaita.

TORRETTE (1.179m) CASTELDELFINO (1.296m)

1- Torrette (50-250m)	II/3	AD+
2- Chandelle Ga'stok 90° (60m)	III/6-ED-/ED	
3 Bonvin (150m)	III/5	TD

CASTELLO (1.603m) PONTECHIANALE (1.614m)

1- Bub Iri Acidi (40m)	II/5+	TD+/ED-
2- Chandelle Profitor (25m)	II/5+	ED-
3- Escoppier (20m)	II/5	TD+
4- Cascada del Lago di Castello (50m)	I/2-	AD-
5- Pineta Nord (110m)	II/5-	TD
6- Fiammetta Ice (30m)	II/5-	TD
7- L'última Verdonice (40m)	II/5	TD+
8- Verdonice (70m)	II/5	TD+

Casc. Martinet

CHIANALE (1.797m)

1- Cascada de Martinet (per accedir-hi, un salt de 30m II/2 AD)

Cascada di Destra (50m)	III/4	TD-
La Tromba (50m)	III/5-	TD/TD-
Variante (50m)	III/4	TD-
Bianca Sirena (70m)	III/5-	TD/TD+
Cascada di Sinistra (70m)	III/4+	TD
Lo Scudo (45m)	III/4	TD-
La Goulotte (40m)	III/2+	AD+
Salti Superiori (50+40m)	III/4	TD
2- Cascada Berro (80m)	II/2	AD
3- Cascada Pinot87 (50m)	II/4	TD-
4- Salto dei Pachidermi (120m)	III/4	TD-
5- Cascada Valeria (120m)	III/3	D

CELLE (Bellino) (1.665m)

1- Falce di Luna (80m)	II/2	AD
2- Ciuchinel (110m)	II/2	D+
S. ANNA (Bellino) (1.882m)		
3- Limo Nero (200m)	II/3-	D/D+
4- Black Marasma (200m)	II/3-	D/D+
5- Azzurra (130m)	II/2	AD-

Eduard Albesa

Apunts i comunicacions

- A la nostra biblioteca, s'han fet les següents donacions:

Editorial PRAMES:

- Guia turística de l'Ainsa.
- Mapa excursionista l'Ainsa Sobrarbe, 1:40.000
- Retablo mayor de Sallent de Gállego
- Retablo de Capella
- Iglesia Parroquial de Santa Celia de Jaca
- José, un hombre de los Pirineos

Mercè Ciutat:

- The Munros, Scotland's Highest Mountainis

Editorial COSSETÀNIA:

- En BTT pel massís del Port

Gràcies a tots!

- Adquisicions (Ed. Publicacions de l'Abadia de Montserrat):

- Montserrat. Excursions des del Santuari
- Caminant a Montserrat, el massís
- Excursions pel Montsant
- Núria – Puigmal – Cambradase
- Refugi d'Amiges. Parc Nacional d'Aigües Tortes i Estany de Sant Maurici
- Pica d'Estats – Monteixo – Vall Ferrera
- Ulldeter
- El Montseny. Itineraris pel parc natural
- Itineraris pel Moianès
- Itineraris pel massís del Carlit
- La Vall de Núria
- Montroig – Certascan – Vall de Cardós

- Benvinguts tots els que us heu donat d'alta al Centre durant els mesos de setembre-octubre:

- Joan Oró Ratés	- Carme Rubinat Massot
- Jaime Piñol Farré	- Adrián Gost Gussó
- Jaume Piñol Galan	- Sílvia López Romero
- Albert Piñol Galan	- Antoni Llongarriu Planaguma
- Pere Borràs Castillo	- Marc Romero Navarro
- Óscar Mauri Ramon	- Meritxell Cases Nuez
- Oriol Espinet Pascual	- Violeta Campdepadrós Foguet
- Carlos Cantero Martínez	- Xènia Roda Marín
- Enric Castellví Sanagustín	- German Cano Sancho

- Donem l'enhorabona i encoratgem a que continuï, al nostre company Manel Solís, que junt amb l'Àlex Estela i Jaume Grau, han obert una de les vies més difícils del món, el Bismilah, a l'Atles central de terres marroquines.

- També mereixen una especial atenció, la nostra companya Sònia Belenguer, que ha quedat la primera classificada en dones de la Mitja Marató de Muntanya de Vielha, Óscar Balcells, primer classificat en categoria homes, la Cristina Airós i el Manuel Manjon, tercers en dones i homes respectivament. Un petó ben fort per a tots ells!

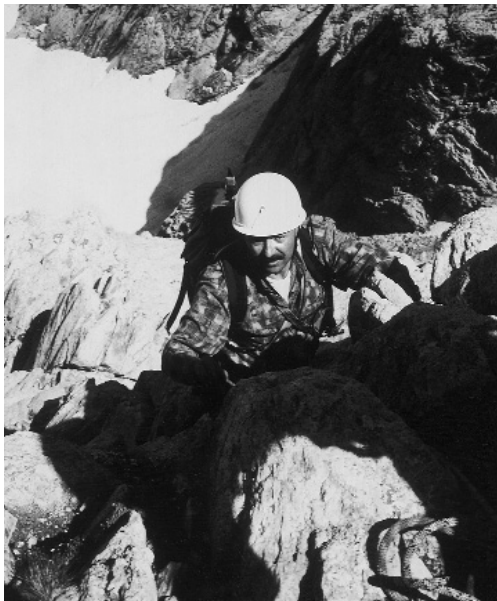
- El sopar del Centre serà el dia 26 de gener. Esteu a l'aguait per no perdre-vos-el.

- El número de Nadal (que tocarà) del Centre és el 58061 Que no us hagueu de penedir de no tenir-ne!

Banc Sabadell

...i el somni es deturà

Peu de foto

Així: Sisco García-Campomanos Badia

Peu de foto

Així: Sisco García-Campomanos Badia

Són les onze de la nit, el Guillem em diu que l'Eugènia vol parlar amb mi; que la truqui per telèfon. La trucada no em sembla del tot normal. Marco el número, quan despengen, demano pel Sisco –com faig habitualment–, es produeix un silenci llarg, ningú contesta. No m'agrada. Demano per l'Eugènia, –ara s'hi posa– em contesten. Em diu –Ramon, s'ha mort el Sisco–. Què dius? què ha passat? perquè? no pot ser! no pot ser! no pot ser!...

Se'm fa un nus a la gola i el cervell se'm queda en blanc. Això passa de veritat o és el malson d'una nit calorosa i angoixant? Poc a poc vaig prenent consciència dels fets. Cada vegada em sento més trist i tinc més necessitat de tancar-me en mi mateix per rebuçar a la memòria tots i cadascun dels moments viscuts amb ell, al llarg de gairebé trenta anys de relació.

L'últim dia que ens vam veure, va ser el dia de l'enterrament de la Blanca. El dia abans va trucar per preguntar-me què havia passat. Li vaig explicar i vam comentar el desgraciat esdeveniment. –Recordo com si fos ara mateix l'estranya sensació que vaig tenir dalt del Pa de Sucre, quan per ràdio s'escampà la tràgica notícia. L'abisme que m'envoltava em barrà les portes, em furtà les ganes de començar a córrer cap on fos per oblidar, per fugir de la realitat amarga que ens embolcallava. Però no, aquest abisme que normalment em dona una agradable sensació de llibertat, s'aixecà al meu voltant i es convertí en una xarxa que m'empresonava–. Mai no m'hagués imaginat que quinze dies més tard, el Sisco es convertiria en el protagonista d'un infortuni semblant.

Intento dormir, però no puc; els pensaments venen a la memòria, es barregen els uns amb els altres i jo vull que en vinguin

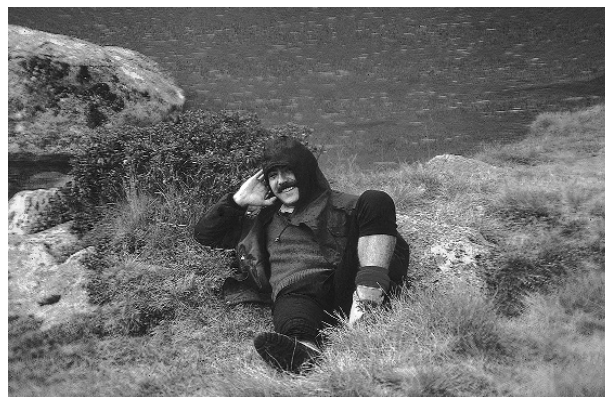
més, que surtin tots: els itineraris d'escalada que vam recórrer junts, les ascensions, els cims, els bivacs, les xerrades dins el sac de dormir contemplant el cel, les hores de viatge, les passejades amb bicicleta..., sempre, intentant gaudir de la simplicitat del medi i dels medis, intentant confondre's amb el paisatge i delectant-nos a plaer dels racons més incivilitzats. Així em passen les hores fins que es fa de dia: recordant i recordant.

Enfilem el camí del vetllador, la casualitat fa que m'avanci un vehicle fúnebre que ve de Barcelona. Dins hi va el meu amic, em poso a la seva altura i miro dins del vehicle com si volgués saludar. Després el segueixo mentre m'imagino un corriol –l'últim– que recorrem plegats. La tristor m'envaeix encara més, sóc conscient que, en el fons, i en cada moment estic recorrent a simbolismes per amorosir la pena que sento. Tinc la necessitat de retre un homenatge al Sisco i no sé com fer-ho. Només se m'acut fer-ho reivindicant l'activitat a la muntanya i el contacte amb la natura com a ell li agradava: amb senzillesa, sense aglomeracions, sense festivals de colors, sense cotes de nivell que condicionin la nostra percepció, lluny de manipulacions i aventures passatgeres, lluny d'estridències i grans rebomboris, convertint-la en el símbol sempre present d'una manera de viure i d'una manera d'entendre la vida, perquè la natura en general, i les muntanyes –tant si són altes o baixes, escarpades o arrodonides, cobertes de neu perpètua o d'arbres o de roca nua–, ens han d'impregnar d'un sentiment pur i sincer de naturalitat.

Mentre estic escrivint, em ve a la memòria amb una certa nostàlgia el que vam gaudir plegats amb el Sisco: les tertúlies

vespertines al Viladrich, o al “Bodegón” o al Clot de les Monges, els bivacs al moll de l’estació de Cellers o a la balma de la Paret de l’Ós a Sant Llorenç o dormint dins la vella furgoneta Sava-Austin. Després de dinar (tard) havíem de baixar amb presses per anar a treballar al Happy Rock. Més tard ens retrobàvem tots allí, ja empolistrats. Tothom entrava, naturalment, per la porta del darrera. Van ésser uns anys viscuts intensament i plens de felicitat.

M’agradaria no haver escrit mai aquestes línies, això voldria dir que el Sisco encara està entre nosaltres. Podríem completar junts la senda que porta a la vellesa; encara mantindríem les il·lusions pels projectes pendents i les ganes d’arribar a vells amb els estris d’escalada sempre a punt, amb els fills i filles ja grans que ens diuen: –vigileu que no us feu mal–, però nosaltres a la nostra; mantenint aquell punt d’espontaneïtat que dóna motivació a la vida. Malauradament, l’atzar ha esborrat el camí, ha destruït tota l’esperança de que això succeeixi, ens ha deixat coixos, ens ha pres l’amic i el company. Però, el record continuarà mentre l’alè sigui present. I si algun dia la força defalleix, ben segur que el seu record ens ajudarà a continuar,

Així: Sisco García-Campomanes Badia

Peu de foto

perquè encara que la vida s’acabà i el somni es deturà, allò que em viscut amb ell, mai s’oblidarà.

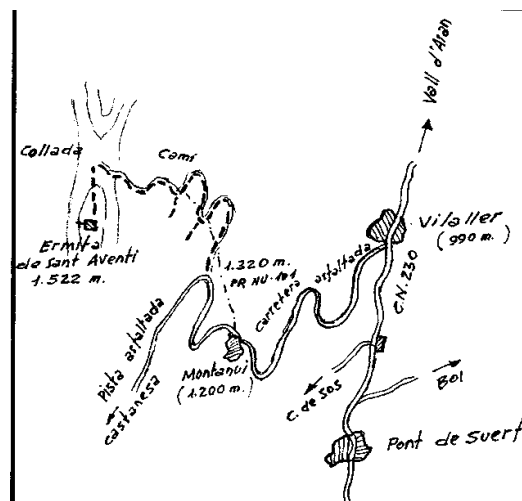
Ramon Pach Pon

XLII Pessebre al cim d’una muntanya

Donat que el pessebre de l’any 1998, no es va poder dur al lloc previst, per qüestions climatològiques, he pensat que aquest any ho tornarem a provar. Aviam si hi ha sort.

El lloc és l’ermita de sant Aventí, a 1.522 metres d’alçada, a la serra del mateix nom, sobre els pobles de Montanui i Vilaller, a la comarca de l’Alta Ribagorça. El dia serà el diumenge 17 de desembre amb el següent programa: Sortida de Lleida a les 8 del matí, per la carretera N-230 o de la Vall d’Aran. Per esmorzar, la gent pot triar al seu gust des de Pont de Muntanyana a Pont de Suert. Cap allà a les 10h 30min, iniciarem la concentració a Vilaller, tocant les primeres cases, surt, a l’esquerra, la carretera estreta, però asfaltada, que mena a Montanui, té una llargada de 4,2 quilòmetres.

En arribar a la plaça de Montanui, cal girar a l’esquerra, on hi ha lloc per aparcar tothom. Des d’aquí, els membres més actius del Centre poden seguir el PR HU-101, convenientment senyalitzat, que els portarà directament a l’ermita de sant Aventí. Són 322 m de desnivell, primer per terreny de pastura i després enmig del bosc. Els veterans i la secció infantil, tenen la possibilitat de seguir en vehicle per la pista asfaltada en direcció a la vall de Castanesa, són 1,4 km fins a una corba de retrocés on surt el camí que s’ha de fer a peu. Hi ha poc espai per aparcar, així que haurem de fer algun miracle per encabir-hi els cotxes. Es recomana que la gent es reagrupi a Montanui per pujar amb el mínim de cotxes possible. Són 200 m de desnivell fins a l’ermita, tot enmig del bosc. Una pura delícia! Potser trobarem

rovellons i tot! Es calcula de 45 a 60 minuts de camí, segons cames i pulmons. Per a vells, dones embarassades i nens de pit, s’ha previst un aparcament de vehicles tot terreny valents, a 500 m seguint el mateix camí, en una corba tancada, on hi ha un prat i on caben mitja dotzena de vehicles. Una vegada tots a dalt, col·locarem el pessebre a resguard de l’ermita, cantada de nades per la nostra coral, i altres actes tradicionals.

Avis als membres de la secció de BTT: el camí és tot apte si no plou molt.

Que tinguem un bon dia i ... cap als 50

Àngel Gàzquez

La primera experiència d'una esquiada

Fa poc més de sis anys, concretament el 27 d'agost del 94, vam fer una sortida a la muntanya amb una colla d'amics. Vam anar a la Brèche de Roland i, esprement totes les forces, vam coronar el Taillon, el nostre primer tresmil. Camí de baixada el Carles em comentava:

- Saps que penso, nena?, que les baixades amb esquís deuen ser gratuïtes.

- Potser sí que tens raó, nen, perquè tinc els genolls destruïts.

Així, doncs, aquell mateix hivern vam fer un curset d'esquí a pistes, posant-hi tot l'enteniment i també totes les ganes que es necessiten, no només per fer acrobàcia damunt d'aquelles fustes de colors vistosos, sinó per transportar l'assignatura apresada a altres indrets de la muntanya, on les màquines no aplanen els terrenys, i on no saps mai si estàs en una verda, blava, vermella, negra o marró. L'únic que teníem clar és que havíem d'anar de pressa, ja que el temps se'ns tirava damunt i no podíem perdre'l en romanços. Com que de caparruts en som tant com volem, aviat ens va semblar que la cosa ja funcionava prou bé com per afegir-nos al grup heavy del Centre (què n'és d'agosarada la ignorància!). Gràcies a la seva paciència, solidaritat, ajut i moltes coses més, ens hi vam començar a emmerdar, cosa que des d'aquí aprofitem per agrair-los-ho sincerament. El dia 7 de maig del 1995 es va fer una sortida d'esquís de muntanya a l'Aneto, on el Pep Coll presentava el seu llibre "El Pont de Mahoma". Amb un desconeixement total de la sortida, però amb unes ganes boges d'anar-hi, em vaig comprar el llibre. Vam sortir la vigília, de l'Hospital de Benasc (el Josep Sàez amb raquetes). La pujada fins al refugi em va ser un calvari i m'exhaurí totes les esperances que havia posat en la sortida. A l'Aneto estava clar que no hi arribaria, i el llibre, o me'l signava el Pep a la porta del refugi o es quedaria només amb la impressió de la rotativa.

L'endemà a les 5 del matí van començar a sortir els companys que no tenien dubtes del que calia fer. O és que simplement no s'ho plantegen. Tiren amunt i prou. Jo, però, era prou conscient de tot. Així és que des de la porta del refugi, amb el Josep ens vam dedicar a observar com a badocs la rècula de frontals enfilant-se muntanya amunt. I feia tan bonic! Semblava una pluja d'estels (segurament un premi de consolació de la mare naturalesa). A mesura que entrava la llum de l'alba, les llumetes s'anaven fonent, fins que l'astre rei encara ens va deixar veure els últims companys, cada cop més petits fins que van desaparèixer. Llavors s'esvaï l'encanteri. Vam entrar al refugi i vam decidir que esmorzaríem com uns lladres (amb les panxes plenes sentiríem menys les penes). Però tot esmorzant vam tenir la genial idea d'anar fins a un lloc des d'on puguéssim veure l'Aneto. Començaren les presses i a les 9 del matí sortíem amb aires d'arrasar-ho tot, ell amb raquetes i jo amb esquís. Puja que pujaràs, sua que suaràs i

Peu de foto

Arxiu: Sisco García-Campomanos Badia

tomba que tombaràs. Les forces brotaven de tot el cos, però la ment no sempre ens va guiar sense dubtes. Volent seguir al Paulí (ell és un anarquista en horaris i havia sortit molt més tard) em vaig trobar empantanegada en mig d'un penjat i vaig haver de demanar SOS a un grup de francesos. No sé ni com, vam arribar al pluviòmetre del Portillon Superior i vam quedar bocabadats amb el panorama: la gran gelera als nostres peus i el gran cim al fons. I ens vam fotografiar contents de la nostra proesa.

Després de viure com en un estat de gràcia, resulta engorros tot el que s'ha de fer per esquiar de cara avall (el Carles m'havia explicat tota la teoria): treure pells i desarmar-les, posar botes i esquís en posició d'esquiar i tapar-te molt, ja que el fred, amb la velocitat de baixada, es nota més (em pensava que baixaria com un isard). Als cinc minuts d'esquiar, el Josep de les raquetes estava molt més avall que jo, que se suposava havia d'estar gairebé a la Renclusa. Llavors em vaig recordar de les paraules del Carles i també de tots els sants. Les baixades amb esquís són gratuïtes, nen, si se sap esquiar! Si de debò volia fer via, només em quedava l'opció d'esquís a l'esquena. I com una llenyataire vaig anar baixant enfonsant-me un munt de vegades. En més d'una ocasió el Josep em va haver de desenterrar la cama amb quatre cops de pala. Aviat van començar a avançar-nos els de l'Aneto, i mil vegades es repetí la mateixa pregunta: què fas amb els esquís a l'esquena? Jo no vaig contestar mai. De vegades val més ser mut que ofensiu, pensava. Vaig arribar al cotxe desmanegada, i en lloc de deixar-ho córrer (tenia prou motius per decidir-ho), vaig pensar que ja n'aprendria. I ara, al 2000, he de confessar que sovint encara baixo com una llenyataire, però encara no he desistit. Ves tu quines rucades!

Dolors Llordés

Grup espeleològic lleidatà: els orígens (V i últim)

Josep Lluís: L'avenc de Barbusell és del Gell, i el Forat la Bou, també.

Enric: Tenim moltes anècdotes d'aquest lloc. Allí hi dormíem, perquè hi véiem una possible continuïtat... Féiem torns de tres o quatre hores, escalàvem ...

Àngel: Clavant burils perquè allò lliscava molt.

Enric: Hi dormíem dos o tres. I vam estar tres o quatre dies a dins fent una paret. Mentre uns dormien, els altres escalaven. I després ens intercanviàvem.

Àngel: El Charles, a cada excursió que féiem, portava un termo amb brou que li preparava sa mare. I mai se'l va poder beure, perquè, a la mateixa cavitat, sempre se li desenganxava la motxilla. Al menys li va passar tres o quatre vegades.

Enric: I una altra anècdota molt bona, és que hi havia unes arnes que estaven plenes de candaus i també de llaunes de berberetxos i de sardines, picades a cops de pedra. Es veu que ho feia un tio que estava tocat de l'ala..., que era de per allí al poble. I teníem por que no ens tallés les cordes de fora i no puguéssim sortir.

Solencio

Josep Lluís: Vosaltres vau arribar a les primeres expedicions del Solencio?

Àngel: Solencio, de Bastaras, sí. El que va continuar va ser el Tomàs. Llavors va ser quan pràcticament, ja ho vam deixar.

Enric: Al menys vam fer quatre o cinc llacs.

Soci: Jo vaig anar amb vosaltres, una diada del pessebre, a la cova de Chaves. Recordo haver anat fins al llac temporal, al Solencio, i de pas vam anar a veure una col·legiata...

Josep Lluís: A Alquézar. I vam arribar fins a la Mitja lluna...

Soci: I un de vosaltres anava amb un fanal de butà. No recordo qui.

Enric: vam portar perquè quan anàvem amb grups de l'inserso, havíem de portar més llum, perquè ningú portava material...

Josep Lluís: Això va ser al 71 o 72...

Soci: I els que féiem alguna cosa d'espéleo, vam anar fins al primer llac...

Josep Lluís: Fins al temporal, vam passar les clavilles del pouet.

Soci: Hi va haver gent que es va quedar al peu de les clavilles.

Josep Lluís: Jo recordo d'haver sentit unes aventures amb el Tomàs...

Àngel: Sí. Allí si no ens vam morir tots, va ser també de miracle...

Josep Lluís: El Tomàs fins i tot, al sortir, es va vendre tot el material i després el va haver de tornar a comprar ...

Soci: Jo també hi era...

Josep Lluís: Van perdre la barca al mig d'un llac i van haver de passar nedant a buscar-la. Va ser esfereïdor.

Soci: Potser hi havia el Miquel Àngel Olóndriz i el Lluís Olóndriz...

Pouetons

Enric: A Montserrat vam anar a l'avenc de Pouetons, va ser la vegada que el Tomàs es va quedar adormit.

Mercè: Jo també hi era!

Pilar: Jo també...

Enric: I a l'arribar de l'avenc, encara faltaven dues hores perquè arribés l'autocar, i ens vam posar a dormir a la pallera.

Àngel: A can Massana.

Enric: I quan va venir l'autocar, tots vam pujar menys el Tomàs que va continuar dormint... I és clar, tots a Lleida, tot-hom a casa, menys ell. Quan es va despertar a la matinada es va trobar sol, i com que no tenia ni un duro, va començar a caminar cap a Lleida, perquè a les vuit del matí havia de ser a treballar...

Àngel: Em sembla que va ser el Xavi Sirera qui, quan ja havíem passat Igualada, va comptar si hi érem tots.

Pilar: Encara sobrava alguna persona ...

Àngel: Això mateix.

Pilar: Si en sobra un, és que hi som tots!, va dir el Xavier. Però no sabíem que hi havia dos soldats que el Riera havia pujat a l'autocar..

Enric: El Tomàs va explicar que quan passava per Tàrrega, a mig matí, uns paletes li deien que era un vividor, que el que hauria de fer era treballar. Ja pots comptar la mala pinta que deuria fer, i ben destrossat va continuar cap a Lleida.

Àngel: I ningú se n'havia enterat, perquè l'autocar en descarregava uns a la Bordeta, uns altres a les Garrigues, uns altres al pont, i és clar, era difícil adonar-se'n. I no ens en vam enterar fins l'endemà al Centre, que va aprofitar que hi fóssim tots per explicar-nos-ho.

Les sortides amb el Riera

Juli: I parlant del Riera, vàreu fer moltes sortides amb ell?

Enric: I tant! El tren i el Riera eren els únics mitjans de comunicació que teníem. Hi havia les típiques sortides de plantar l'arbre, dels rovellons i també sortides d'alta muntanya.

Mercè: I els pessebres.

Pilar: I moltes excursions que s'aprofitaven per fer coses diferents...

Àngel: Al Boumort, a la Bòfia dels Prats, a Carreu ...

Josep Lluís: En una sortida de l'arbre, l'Antoni Castellví i un grup d'espèleo vam anar a fer la Bòfia dels Prats...

Pilar: Ho combinàvem. Ho féiem per omplir l'autocar. A uns els deixaven a la meitat del camí, i els altres continuaven.

Josep Lluís: La vegada que vam anar al Montserrat Ubach, al 73, es va fer amb autocar aprofitant una sortida d'alta muntanya a Andorra. I l'autocar havia de passar per Solsona, per la carretera de Porta i de Coll de Jou fins a Coll de Nargó, per deixar els espeleòlegs. I després, suposo que no deuria fer massa gràcia, quan tornaven de fer alta muntanya, havien de tornar a pujar el coll de Jou, a buscar aquella colla de desgraciats...

Pilar: Això només t'ho feia el Riera...

Juli: Era la del Tristaina, el Tristaina i el Cataperdís.

En Riera

Josep Lluís: Però és que el Riera era d'aquells que li deies que a Sant Esteve de la Sarga no s'hi podia arribar amb autocar, perquè hi havia un pont que no sé que li passava... i ell deia que endavant.

Enric: Recordeu aquella excursió que a l'endemà l'autocar anava a la xatarra? Havíem anat a fer la cresta del Sabre.

Mercè: Sí, al Bachimala... i li déiem: que no passes, home, que no passes...

Pilar: I ell deia que si passava una roda, ja passava tot.

Mercè: I n'hi havia un de Balaguer que s'assegurava amb un mosquetó a l'autocar.

Pilar: I ens vam quedar ben encallats...

Enric: És que al Riera, això de ratllar l'autocar, tant li feia. Sempre deia: Si demà va a la xatarra, hi anirà amb tots nosaltres a dins...

Josep Lluís: Jo recordo, en una sortida a la Pica d'Estats i a la Pica Roja, que va arribar fins al pla on hi ha el Molí. I mira que anar amb l'autocar per aquella pista infame ... era fort, eh!

Pilar: I també l'hem vist conduint marxa enrere per no poder girar.

Josep Lluís: I clavar-se pel davant i pel darrere i començar a grunyir.

Pilar: I a Bachimala vam haver de pujar tots, fent pes a un sol costat. I al darrere, empenyent...

Enric: I en algunes corbes havíem de baixar.

Josep Lluís: Havíem d'anar al Boixaguer i al final vam anar al Miravet.

Soci: Una vegada anàvem a plantar l'arbre, i al gual de Beniure es va quedar enganxat. En tinc una foto. Una altra vegada anàvem amb dos autocars i al passar per un pont vam patir per partida doble. I de tornada, el mateix ...

Pilar: Això va passar fins a l'any seixanta i pico..., després ja vam tenir cotxes.

Mercè: I és que el Riera té història pròpia ...

No fem de muntanya la platja d'hivern

No fem de muntanya la platja d'hivern

No fem de muntanya la platja d'hivern